

Sygn. akt I Ns 25/17

POSTANOWIENIE

Dnia 4 kwietnia 2019 r.

Sąd Rejonowy w Ciechanowie I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący SSR Lidia Grzelak

Protokolant st. sekr. są. Jolanta Dziki

po rozpoznaniu w dniu 22 marca 2019 r. w Ciechanowie

na rozprawie

sprawy z wniosku J. O.

z udziałem R. M. (1) i R. M. (2)

o stwierdzenie nabycia spadku po H. P.

I stwierdza, że spadek po H. P. s. J. i M. z d. S., zmarłym dnia 15 lutego 2016 r. w M., ostatnio stale zamieszkałym w M., na podstawie testamentu holograficznego z dnia 2 lutego 2015 r., otwartego i ogłoszonego w Sądzie Rejonowym w Mławie w dniu 1 września 2016 r. w sprawie I Ns 451/16, nabył z dobrodziejstwem inwentarza syn żony spadkodawcy R. M. (2);

II nakazuje Skarbowi Państwa wypłacić wnioskodawczyni J. O. kwotę 100,00 zł (sto złotych) tytułem zwrotu części opłaty sądowej;

III nakazuje ściągać na rzecz Skarbu Państwa od wnioskodawczyni J. O. kwotę 1240,34 zł (jeden tysiąc dwieście czterdzieści złotych trzydzieści cztery grosze) tytułem uzupełnienia kosztów postępowania orzeczonych postanowieniami z dnia 2 listopada 2017 r. oraz 30 maja 2018 r., z tym, że kwotę 500,01 zł (pięćset złotych jeden grosz) przez pobranie z zaliczki uiszczonej na kwit U11- (...) KU (...);

IV w pozostałym zakresie pozostawia wnioskodawczynię i uczestników postępowania przy poniesionych kosztach postępowania związanych z ich udziałem w sprawie.

Sygn. akt I Ns 25/17

UZASADNIENIE

Wnioskodawczyni J. O. złożyła wniosek do Sądu Rejonowego w Mławie o stwierdzenie, że spadek po H. P., zmarłym dnia 15 lutego 2016 r. w M. na podstawie ustawy nabyły wnioskodawczyni – J. O. oraz R. M. (1) po 1/2 części.

Uczestniczka postępowania R. M. (1) wносиła o stwierdzenie nabycia spadku po H. P. na podstawie testamentu holograficznego z dnia 2 lutego 2015 r., w którym do dziedziczenia powołał R. M. (3).

Uczestnik postępowania R. M. (2) przyłączył się do stanowiska uczestniczki postępowania R. M. (1).

Postanowieniem z dnia 11 stycznia 2017 r. Sąd Okręgowy w Płocku wyznaczył do rozpoznania sprawy Sąd Rejonowy w Ciechanowie.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

H. P., zmarł w dniu 15 lutego 2016 r. w M., gdzie również ostatnio stale zamieszkiwał. W chwili śmierci pozostawał w związku małżeńskim z R. M. (1). H. P. miał córkę J. O., Nie miał innych dzieci, w tym pozamałżeńskich, przysposobionych lub zmarłych przed jego śmiercią (bezsporne).

Nikt nie zrzekł się dziedziczenia po H. P., nie odrzucił spadku, ani nie został uznany za niegodnego dziedziczenia (bezsporne).

W dniu 2 lutego 2015 r. H. P. sporządził testament własnoręczny, w którym do dziedziczenia R. M. (2), syna R. M. (1). Ponadto wskazał, że wydziedzicza swoją córkę J. O.. Testament został otwarty i ogłoszony w dniu 1 września 2016 r. w Sądzie Rejonowym w Mławie w sprawie I Ns 451/16. Cała treść zasadnicza testamentu oraz widniejący pod nim czytelny podpis osobiście i własnoręcznie nakreślił H. P. (testament holograficzny k. 28, protokół z otwarcia i ogłoszenia testamentu k. 27, opinia biegłego sądowego w zakresie pisma mgr M. R. (1) k. 298 - 315).

H. P. chorował; początkowo leczył się u lekarza rodzinnego w Zespole (...) w M.. W dniu 30 sierpnia 2014 r. przeszedł udar, przebywał szpitalu przez okres 12 dni. Dalsze leczenie było kontynuowane u lekarza rodzinnego. Pod koniec września 2015 r. rozpoznano u niego guz płuca pod oskrzelami. W listopadzie 2015 r. podjął leczenie, przyjmował chemioterapię (historia choroby k. 92 – 247, zeznania świadków J. P. k. 281 – 282, W. P. k. 282, B. M. k. 282, B. Ł. k. 281).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie zebranych w sprawie dokumentów, w tym aktów stanu cywilnego w zakresie ustalenia pokrewieństwa stron ze spadkodawcą, testamentu oraz protokołu jego otwarcia i ogłoszenia, dokumentacji medycznej (k. 92 – 247), opinii biegłego sądowego w zakresie pisma mgr M. R. (1) (k. 298 – 315), zeznań świadków J. P. (k. 281 – 282), W. P. (k. 282), B. M. (k. 282), B. Ł. (k. 281) oraz zapewnienia spadkowego złożonego przez wnioskodawczynię J. O. (k. 25 - 25 v), uczestniczki postępowania R. M. (1) (k. 25 v).

Powyższe dowody są w pełni wiarygodne. Wskazać należy, że istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy ma opinia biegłego sądowego z zakresu badań dokumentów, pisma ręcznego, podpisów, pieczęci i maszynopisów mgr M. R. (2), który przeprowadził badania porównawcze pisma ręcznego i podpisów na podstawie dołączonych do akt sprawy dokumentów. Wynik przeprowadzonego badania był następujący – w wyniku analizy komparatystycznej biegły sądowy stwierdził między porównywanymi dokumentami w pełni tożsamy i nawykowo powtarzalny zespół indywidualnych cech motorycznych, graficznych, strukturalnych i konstrukcyjnych oraz, że indywidualne zgodności dały postawę do kategorycznego potwierdzenia autentyczności pisma ręcznego w rękopisie przedmiotowego testamentu; cała treść zasadnicza dowodowego testamentu oraz widniejący pod nim czytelny podpis osobiście i własnoręcznie nakreślił spadkodawca H. P.. Wnioskodawczynie oraz uczestnicy postępowania nie złożyli zastrzeżeń do tej opinii. W ocenie Sadu, że opinia jest sporządzona rzetelnie, wnioski w niej zawarte są należycie uzasadnione; w związku z powyższym Sąd podzielił powyższą opinię, a jej wniosku przyjął za własne.

Wnioskodawczynie wnosila o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego sądowego w zakresie psychiatrii na okoliczność stanu psychicznego H. P. w chwili sporządzenia testamentu. Wniosek ten został cofnięty pismem procesowym z dnia 20 listopada 2018 r.

Spór w niniejszej sprawie dotyczył ważności testamentu. Wnioskodawczynie kwestionowała autentyczność i własnoręczność testamentu. Wnioskodawczynie kwestionowała również zapisy testamentu dotyczącej jej wydziedziczenia. Okoliczność ta nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy, z tych względów Sąd pominął ocenę materiału dowodowego w tym zakresie, w tym zeznań świadków A. O. (k. 87 – 88), W. O. (k. 88 – 89) oraz H. R. (k. 283).

Sąd zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 926 kodeksu cywilnego powołanie do spadku wynika z ustawy albo z testamentu. (§ 1). Dziedziczenie ustawowe co do całości spadku następuje wtedy, gdy spadkodawca nie powołał spadkobiercy albo gdy żadna z osób które powołał nie chce lub nie może być spadkobiercą (§ 2).

Orzekając w zakresie wniosku o stwierdzenie nabycia spadku po H. P. Sąd miał na uwadze, że rozporządzić majątkiem na wypadek śmierci można jedynie przez testament (art. 941 kc).

Testament własnoręczny (holograficzny) to najprostsza forma testamentu (art. 949 § 1 kc). Wymagania ustawowe ograniczone są do: własnoręcznego spisania treści testamentu, podpisania sporządzonego pisma i – w zasadzie - opatrzenie go datą. Wymaganie spisania testamentu w całości przez testatora pismem ręcznym ma charakter ad solemnitatem, podobnie jak inne wymagania formalne testamentu. Konieczność własnoręcznego spisania całego testamentu ma na celu umożliwienie testatorowi swobodnego rozporządzenia swym majątkiem na wypadek śmierci oraz zapewnienie autentyczności testamentu.

Własnoręczność sporządzenia testamentu oraz jego podpisania przez spadkodawcę H. P. była kwestionowana przez wnioskodawczynię. Jednakże na podstawie opinii biegłego sądowego Sąd stwierdził, że testament został w całości własnoręcznie sporządzony i popisany przez spadkodawcę H. P..

Kolejnym wymogiem formalnym ważności testamentu holograficznego jest umieszczenie na nim daty. Nie ma przy tym znaczenia umiejscowienie daty, na początku, na końcu testamentu czy w jego treści, jak też nie ma znaczenia w jaki sposób data została określona, jako data kalendarzowa z podaniem dnia, miesiąca i roku czy w sposób opisowy, np. w dniu moich sześćdziesiątych urodzin.

Z powyższych względów Sąd uznał, że testament sporządzony przez spadkodawcę H. P. w dniu 2 lutego 2015 r. w M. jest ważny i wywołuje skutki prawne.

Jak wskazano powyżej, nie ma natomiast znaczenia okoliczność, że spadkodawca H. P. wydziedziczył w testamencie swoją córkę J. O.. Wydziedziczenie części spadkobierców ustawowych, o ile wykażą oni swoje pokrewieństwo ze spadkodawcą, zawarte w testamencie nie ma wpływu na jego ważność; może być przedmiotem oceny w toku ewentualnego postępowania o zachówek.

Odnosząc się do kwestii ważności testamentu, wskazać należy, że zgodnie z art. 945 § 1 pkt 1 kc, testament jest nieważny, jeżeli został sporządzony w stanie wyłączającym świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli.

Wnioskodawczyni J. O. złożyła wprawdzie wniosek w zakresie opinii biegłego sądowego w zakresie psychiatrii na powyższą okoliczność, jednakże wniosek ten cofnęła przed sporządzeniem opinii przez biegłego sądowego. Wskazać należy, że w świetle historii choroby spadkodawcy, jak też zeznań świadków, osób z nim niespokrewnionych, brak jest okoliczności budzących wątpliwości Sądu w tym zakresie, co uzasadniałoby ewentualnie rozważenie przeprowadzenie tego dowodu z urzędu. W szczególności, zdaniem Sądu, brak jest podstaw do przyjęcia tego rodzaju wniosków wyłącznie na tej podstawie, że na sześć miesięcy przed sporządzeniem testamentu przeszedł udar.

Uznać zatem należy, że wnioskodawczyni J. O. nie wykazała w niniejszym postępowaniu okoliczności uzasadniających przyjęcie, że testament H. P. z dnia 2 lutego 2015 r. jest nieważny z jakichkolwiek przyczyn, w szczególności, że nie został sporządzony w całości i podpisany własnoręcznie przez spadkodawcę lub też, że spadkodawca w dacie jego sporządzenia znajdował się w stanie wyłączającym świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli w rozumieniu art. 945 § 1 pkt 1 kc.

Jak wskazano powyżej, H. P. powyższym testamentem do całości spadku powołał syna swojej żony R. R. M..

Sąd w pkt I postanowienia stwierdził zatem, że spadek po H. P. na podstawie testamentu holograficznego z dnia 2 lutego 2015 r., otwartego i ogłoszonego w Sądzie Rejonowym w Mławie w dniu 1 września 2016 r. w sprawie I Ns 451/16, nabył z dobrodziejstwem inwentarza syn żony spadkodawcy R. M. (2).

Podkreślić należy, że zgodnie z art. 1015 § 1 i 2 k.c., w brzemieniu obowiązującym w dacie otwarcia spadku, oświadczenie o przyjęciu lub odrzuceniu spadku może być złożone w ciągu sześciu miesięcy od dnia, w którym spadkobierca dowiedział się o tytule swego powołania, a brak oświadczenia spadkobiercy w powyższym terminie jest jednoznaczny z przyjęciem spadku z dobrodziejstwem inwentarza, a zatem przyjęciem spadku z ograniczeniem za długi spadkowe tylko do wartości ustalonego w wykazie inwentarza albo spisie inwentarza stanu czynnego spadku (art. 1031 § 2 k.c.).

W pkt II Sąd nakazał zwrócić J. O. część opłaty sądowej od wniosku o stwierdzenie nabycia spadku, w kwocie 100,00 zł (art. 80 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych).

Sąd obciążył kosztami postępowania poniesionym tymczasowo przez Skarb Państwa wnioskodawczynię J. O., mając na uwadze, że koszty te były wynikiem przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego sądowego, na jej wniosek w związku z kwestionowaniem przez nią własnoręczności sporządzenia testamentu przez wnioskodawcę, których zarzutów opinia nie potwierdziła. Sąd obciążył również wnioskodawczynię kosztami pozyskania dokumentacji medycznej, o której dołączenie wnioskowała. Zgodnie bowiem z art. 520 § 2 kpc, jeżeli jednak uczestnicy są w różnym stopniu zainteresowani w wyniku postępowania lub interesy ich są sprzeczne, sąd może stosunkowo rozdzielić obowiązek zwrotu kosztów lub włożyć go na jednego z uczestników w całości. Stosownie zaś do art. 83 ust. 2 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie sąd orzeka o poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa wydatkach, stosując odpowiednio przepisy art. 113. Wskazać należy dodatkowo, że zaliczka uiszczona w sprawie przez wnioskodawczynię na poczet opinii biegłego sądowego została przekazana przez Sąd Rejonowy w Mławie dopiero po przyznaniu i wypłaceniu biegłemu sądowemu wynagrodzenia.

W związku z powyższym Sąd orzekł jak w sentencji postanowienia.